

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**«ПРАВОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ:
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

**МАТЕРІАЛИ
ХVІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,**

**ПРИСВЯЧЕНОЇ ДНЮ ПРИЙНЯТТЯ
ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ**

7 грудня 2023 року

**м. Одеса
2023**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МАТЕРІАЛИ
XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

**«ПРАВОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»,**

ПРИСВЯЧЕНОЇ ДНЮ ПРИЙНЯТТЯ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

07 грудня 2023 року

Одеса
ОДУВС
2023

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише
скорочення статей, які суттєво перевищували
пропоновані обсяги

П 68 Правова система держави: проблеми формування та
перспективи розвитку в контексті євроінтеграції :
матеріали Всеукр. наук.конф., м. Одеса, 7 грудня
2023р. Одеса: ОДУВС, 2023. 136 с.

УДК 340.116

обставин, особливо під час повномасштабного військового конфлікту, коли населення є найбільш вразливим [7].

Отже, основні свободи людини і громадянина залишаються необмеженими навіть під час війни. Важливо підтримувати ці права, оскільки вони мають вирішальне значення для виживання як особи, так і держави в правовому демократичному контексті.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 20.11.2023 р.)
2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64 від 24.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення 20.11.2023 р.)
3. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 р. № 141-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text> (дата звернення 20.11.2023 р.)
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України 12.05.2015 № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 20.11.2023 р.)
5. Корнієнко М.В. Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. № 1-2. С.27-31. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/3/1.pdf> (дата звернення 20.11.2023 р.)
6. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України № 68/2022 від 24.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text> (дата звернення 20.11.2023 р.)
7. Кузніченко С.О. Концепт обмеження прав людини в умовах воєнного стану. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. № 1-2. С. 32-36. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/1-2/8.pdf> (дата звернення 20.11.2023 р.)

Ратифікація Римського статуту Україною: актуальність та наслідки

Тарасенко Л.Б.,

*професор кафедри теорії та історії
держави і права ОДУВС,
кандидат історичних наук, доцент*

17 липня 1998 в Римі Дипломатична конференція повноважних представників під егідою ООН прийняла Римський Статут Міжнародного кримінального суду. Станом на вересень 2019 року Римський статут підписали всього 155 держав, але ратифікували 122 держави.

У ст. 1 Римського Статуту зазначається, що Суд «є постійним органом та має повноваження здійснювати юрисдикцію стосовно осіб за найбільш тяжкі злочини, що викликають занепокоєння міжнародного співтовариства» та доповнює національні системи кримінального правосуддя [1].

Проте Римський Статут не тільки заснував Міжнародний кримінальний суд, але й став одним із джерел міжнародного кримінального права. Зокрема, у ст. 5 визначаються види злочинів, що підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. Це:

- a) злочин геноциду;
- b) злочини проти людяності;
- c) воєнні злочини;
- d) злочин агресії [1].

Усі вони наявні внаслідок збройної агресії російської федерації проти нашої країни.

Стаття 7 Римського Статуту визначає «злочин проти людяності»: тобто будь-яке з таких діянь, коли вони вчиняються в рамках широкомасштабного або систематичного нападу, спрямованого проти будь-якого цивільного населення, і такий напад вчиняється усвідомлено. Серед таких діянь, наприклад, називається вбивство, винищення, депортація або насильницьке переміщення населення, ув'язнення або інше жорстке позбавлення фізичної свободи в порушення основоположних норм міжнародного права, катування, зґвалтування, насильницьке зникнення осіб, інші нелюдські діяння подібного характеру, що умисно заподіюють сильних страждань чи тяжких тілесних ушкоджень або серйозної шкоди психічному чи фізичному здоров'ю [1]. Кожному з цих діянь у Статуті надано чітке визначення. Кожне у певній мірі має місце на тимчасово окупованих територіях України, після звільнення яких ми дізнаємося про жахливі злочини окупантів щодо цивільного населення.

Величезний перелік воєнних злочинів містить стаття 8 Римського статуту.

Слід зазначити, що на відміну від міжнародних судових органів, які за своєю природою є допоміжними засобами захисту прав і свобод людини й громадянина, Міжнародний кримінальний суд доповнює систему національної юрисдикції та може приймати до свого провадження справи не тільки за зверненням держави-учасниці, а й із власної ініціативи.

Україна підписала Статут 20 січня 2000 року, однак, на жаль, до сих пір не ратифікувала його. Хоча ратифікація Статуту є зобов'язанням України згідно зі статтями 8 і 24 Угоди про асоціацію з ЄС.

Ратифікація Римського Статуту Міжнародного кримінального суду для України в сучасних умовах є надзвичайно актуальною. Це наразі єдиний механізм притягнення до відповідальності на міжнародному рівні очільників ерефії за злочини, скоєні на території нашої держави ще з 2014 року.

Правники вказують на те, що ратифікація Римського Статуту Міжнародного кримінального суду матиме для України такі позитивні наслідки:

- механізм безпосереднього покарання тих, хто скоює міжнародні злочини;
- стимулювання національних органів розслідування діяти ефективніше, вивчати ширше коло фактів, що можуть вказувати на скоєння воєнних злочинів, слідувати міжнародним стандартам документування, роботи зі свідками тощо;
- залучення МКС до вивчення ситуації в країні одразу поживає національне слідство та мобілізує правозахисну спільноту;
- Україна стане повноцінним учасником процесу в усіх структурах МКС, зокрема і право вносити кандидатуру судді від України та брати участь у виборах Прокурора Суду;
- жертви міжнародних злочинів зможуть бути залучені у процес розгляду справ;
- рішення міжнародних судів щодо Росії будуть вагомим чинником для продовження та розширення санкційної політики України та інших держав щодо РФ як держави-агресора [2].

Противники ратифікації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду вказують на негативні наслідки ратифікації Статуту для України, зокрема на можливість притягнення українських громадян до відповідальності, оскільки у разі ратифікації Статуту його юрисдикція буде поширюватися не тільки на державу-агресора, а й на саму Україну. Мовляв, росія обов'язково скористається цим механізмом і спрямує в Міжнародний кримінальний суд масу сфальсифікованих заяв проти українців. Зокрема, у зоні ризику можуть опинитися військовослужбовці ЗСУ. Це означає, що українські громадяни також можуть бути притягнені до відповідальності Судом.

Прибічники ратифікації «наполягають, що все це хибна, недостовірна та неправдива інформація. І поширюють її часто ті, хто або не розбирається насправді, що таке Римський Статут, або хто – свідомо чи несвідомо – відтворює наративи держави-агресорки, яка дуже не хоче, щоб Україна стала повноправним учасником цього договору. «Це лише забобони й нічого більше. Однозначно треба ратифікувати, навіть попри те, що наша держава зараз повністю взаємодіє з МКС і без ратифікації Римського Статуту» – заявив глава МЗС Дмитро Кулеба [3].

Також це малоймовірно ще й тому що:

- МКС обмежений в своїх ресурсах. Тому його цікавлять лише розслідування злочинів представників вищих ешелонів влади;

- МКС не притягатиме українських військових до кримінальної відповідальності за використання зброї та законне застосування сили тільки за те, що вони захищали українську землю;

- притягнути до відповідальності українських громадян можна лише за (1) геноцид, (2) злочини проти людяності, (3) воєнні злочини і (4) злочини агресії;

- звичайні солдати не в змозі самотужки організувати масове знищення цивільного населення. Перед судом постануть ті, хто віддавав злочинні накази;

- Україна є підписантом статуту ООН, і він підтверджує право країни на самозахист [2].

До того ж, по-перше, МКС не цікавлять поодинокі воєнні злочини, а лише системні, по-друге, МКС діє за принципом комплементарності (доповнюваності), себто якщо держава може сама дати раду розслідуванню таких злочинів, роботи для МКС тут немає. МКС цікавить військово-політичне керівництво, а не окремі злочини військових [3].

Екссуддя Трибуналу для колишньої Югославії Володимир Василенко вважає, що росія може, використовуючи свою агентуру та агентів впливу, задіяти громадські організації інших країн, щоб подати скарги на Україну. Але, наголошує юрист, Міжнародний кримінальний суд не розглядає фейки. Він здатен відрізнити підробки й путінські вигадки від реальних фактів. Те, що проходить на ефірах у соловйових, скабеевих у російських ЗМІ, не пройде в Міжнародному кримінальному суді [3].

Одним із кроків на шляху до ратифікації договору стало набуття у червні 2019 р. чинності змін до ст. 124 розділу VIII Конституції України, ця стаття була доповнена ч. 6: «Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду» [4].

У чому ж на сьогоднішній день інтерес нашої держави у ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду?

Україна взяла на себе всі зобов'язання щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом, виконання всіх його рішень. Ратифікація потрібна для того, щоб ми стали повноцінним учасником Римського статуту й мали всі права, передбачені цим договором. Зокрема, ми зможемо впливати на сам Статут, пропонувати зміни, ефективно співпрацювати з іншими державами тощо. До того ж ми зможемо змінити наш Кримінальний кодекс, який не відповідає Римському статуту Міжнародного кримінального суду. Наприклад, у нас немає поняття «командної відповідальності», ми не маємо такого складу злочину як «злочини проти людяності», визначення «агресії» в нашому КК суттєво відрізняється від того, що є в ст. 8 РС МКС тощо [3].

До того ж наша держава отримає право участі в роботі суду, висувати власні кандидатури суддів і прокурорів, брати участь у їхньому обранні.

Постає інше питання, що робити з тим, що Росія не ратифікувала Римський статут?

Це не зможе зупинити суд від переслідування найвищої ланки військово командувачів з російської сторони, якщо МКС збере достатньо доказів щодо злочинних наказів. Навіть, якщо Росія не ратифікувала Римський статут, наперекір її заяві про те, що вона не буде співпрацювати з МКС, російські громадяни все одно відповідальні у МКС за злочини проти людяності й воєнні злочини, скоєні в Україні.

Як і інші міжнародні організації, зокрема Організація Об'єднаних Націй і Рада Європи, прокурор МКС класифікував конфлікт у Криму як міжнародний збройний конфлікт, а війну на сході України – як міжнародний та внутрішній збройний конфлікт, що підтверджує правомірність використання Україною сили з метою самозахисту.

У вересні 2021 р. Юридична сотня закликала підтримати ратифікацію Римського статуту в Україні [2]. 21 березня 2022 р. коаліція правозахисників «Україна. 5 ранку» звернулася до Президента України Володимира Зеленського із проханням внести на розгляд парламенту законопроект про ратифікацію Римського статуту, а також підписати вже ухвалений Верховною Радою законопроект № 2689: це все має сприяти кращому розслідуванню воєнних злочинів Росії в Україні [5]. Проте, віз і нині на місці.

Отже, ратифікація Римського Статуту Міжнародного кримінального суду для України є наразі надзвичайно актуальною як юридично, так і політично. А діяльність Міжнародного кримінального суду в цілому допоможе забезпечити невідворотність покарання, буде сприяти міжнародному миру і безпеці, підвищенню загального рівня права в світовому співтоваристві.

Література

1. Римський статут Міжнародного кримінального суду. Офіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_588

2. Юридична сотня закликає підтримати ратифікацію Римського статуту в Україні. URL: <https://legal100.org.ua/ratifikatsiya-rimskogo-statutu>.

3. Крапивін Є. Україна та Римський статут: чому треба ратифікувати цей договір? URL: <https://pravo.org.ua/blogs/ukrayina-ta-rymskyj-statut-chomu-treba-ratyfikuvaty-tsej-dogovir/>

4. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 30, Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

5. Українські юристи просять Зеленського ратифікувати Римський статут. URL: <https://zmina.ua/statements/zelenskogo-zaklykayut-ratyfikuvaty-rymskyj-statut>

ЗМІСТ

Белік І.В.

Право людини на звернення в Україні: особливості забезпечення.....4

Берендєєва А.І.

Забезпечення права особи на відвідування програми для кривдників за власною ініціативою на добровільній основі.....8

Богданова М.В.

Реформування сфери інтелектуальної власності в умовах інтеграції України до ЄС.....12

Брошков І.А.

Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав людини в умовах воєнного стану.....15

Ваніна Ю.

Етичний кодекс психолога.....19

Горбаньов І.М., Дмитрієнко Д.С.

Медіація як альтернативний спосіб урегулювання трудових спорів.....21

Домантович Я.

Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє.....25

Домникова В.О.

Щодо порядку стягнення аліментів в умовах воєнного стану.....28

Донкогло А.С.

Права людини в умовах воєнного стану.....30

Дружкова І.С.

Гармонізація авторського права в російській імперії кінця XIX – початку XX ст.33

Земцев Д.Л.

Забезпечення прав і свобод людини як ключова складова правоохоронної системи України.....36

Іванов В.В.

Місця компактного проживання як реалізація права на житло внутрішньо переміщених осіб.....38

<i>Корженко О.М.</i>	
Європейські стандарти професійної діяльності поліцейських.....	42
<i>Кравчук М.А.</i>	
Право особи на працю та відпочинок, як гарантія демократичної держави	45
<i>Кузніченко О.В., Войцеховська О.П.</i>	
Прецеденти Європейського Суду щодо захисту соціальних прав громадян	48
<i>Кулешов А.С.</i>	
Конституція як обов'язковий елемент українського державотворення...	51
<i>Магновський І.Й.</i>	
Дотримання та утвердження міжнародних стандартів прав людини у правоохоронній діяльності Національної поліції України.....	55
<i>Мирошниченко М.О.</i>	
Окремі напрямки підвищення ефективності функціонування органів правопорядку як невід'ємної складової сектору безпеки і оборони.....	59
<i>Панова А.</i>	
Четверте покоління прав людини на тлі сучасних викликів.....	63
<i>Побиванець С.О.</i>	
Процесуальні особливості визнання особи обмежено дієздатною як гарантія захисту її майнових прав.....	66
<i>Подкупко Т.Л.</i>	
Реалізація прав української жінки в умовах війн кінця XVII - початку XVIII століття на прикладі Анастасії Скоропадської (Маркович)... ..	69
<i>Рєпіна Ю.С.</i>	
Щодо нормативно-правового наближення між Україною та ЄС у секторі телекомунікаційних послуг.....	71
<i>Риженко І.М., Ільченко М.А.</i>	
Транскордонне банкрутство в Україні.....	75
<i>Середницька І.А., Церковна О.В.</i>	
Деякі особливості спадкування в умовах воєнного стану.....	78
<i>Сіваченко Д.В.</i>	
Деякі аспекти питання права та моралі.....	80
<i>Суліма К.В.</i>	
Гарантії захисту прав людини та громадянина в умовах воєнного стану	83

<i>Тарасенко Л.Б.</i>	
Ратифікація Римського статуту Україною: актуальність та наслідки.....	86
<i>Телелим І.В.</i>	
Інноваційні стратегії євроінтеграції для зміцнення принципів демократії, соціальної справедливості та правової держави.....	91
<i>Терещенко М.Р.</i>	
Зміст моральної шкоди у контексті українського і німецького цивільного законодавства.....	95
<i>Трищенко Д.В.</i>	
Забезпечення законності і дисципліни в публічному адмініструванні.....	99
<i>Трошев А.Д.</i>	
Гарантування прав людини під час введення воєнного стану.....	101
<i>Хілобок Д.Р.</i>	
Торгівля дітьми в сучасному світі як одна з загроз безпеці людства.....	105
<i>Хомовська А.Л.</i>	
Захист прав інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції.....	109
<i>Шафоростов Я.О.</i>	
Захист авторських та суміжних прав від піратства за законодавством України та законодавством країн ЄС.....	112
<i>Шевчук В.В., Огородник А.О.</i>	
Проблемні питання запровадження евтаназії в Україні.....	115
<i>Щербак І.Д.</i>	
Проблеми захисту прав дитини під час воєнних дій.....	118
<i>Яблоновська А.А.</i>	
Актуальні питання обмеження прав і свобод людини під час дії воєнного стану в Україні.....	122
<i>Янчук Н.Д.</i>	
Реформування правового положення людини та громадянина в світлі Лісабонського договору.....	125
<i>Яремчук В.О.</i>	
Застосування криміналістичних знань в умовах воєнного стану.....	129

**«ПРАВОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»,
ПРИСВЯЧЕНОЇ ДНЮ ПРИЙНЯТТЯ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ**

*Матеріали
XVI-ї всеукраїнської наукової
конференції молодих учених*

07 грудня 2023 року

*Матеріали подано в авторській редакції.
Автори опублікованих матеріалів несуть повну
відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат,
галузевої термінології, інших відомостей.*

Підписано до друку 05.12.2023. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Гарнітура «TimesNewRoman». Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 7,90. Обл.-вид. арк. 8,82.

Надруковано з готового оригінал-макету

Наклад 10 прим.

Видавництво ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.